

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. II. Objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

probabiliori; hoc enim probare debent: non reflexo; hoc enim necessarium esse negant, immò impossibile putant: ergo vel non requiritur certitudo de non peccato formali, ut quis sine eo operetur; adeoque operans cum prudenti peccati formalis formidine, non peccabit formaliter, quod est inauditum; vel si requiritur, assignetur quomodo infit iudicio purè probabiliori.

N. Scio quòd P. Muncifl. *stim.* 2. §. 5. n. 48.
134. P. Mun. iudicium de non usurà in tali contractu, non
S. Tho. se exponat proximo, sed tantum remoto pec-
P. Suar. candi periculo; nullum autem peccatum sit
P. Sanch. exponere se remoto peccati periculo, ut docent S. Thom. P. Suar. P. Sanch. & alij.

N. Sed contra fateor, quòd non sit peccatum
135. exponere se remoto peccati periculo; adhuc tamen quaero, an homo stante eo iudicio purè probabiliori sit certus de non periculo proximo? Si est, habeo intentum, quòd de- tur certitudo de non periculo proximo peccati formalis. Si non est; erit incertus, adeoque prudenter formidans de tali periculo proximo. Etsi enim directè probabilius iudicans contractum licere, nequeat simul directè iudicare non licere; adhuc tamen cum iudicio directo probabiliori de licentià contractus formare potest iudicium certum reflexum, quòd sit probabile eum contractum non licere, ob quòd prudenter reflexè formidet de licentià contractus in se; ergo nisi asseratur requiri iudicium certum de non peccato formali in tali opere, undecumque ea certitudo oriatur, sive à principiis reflexis, ut volunt plerique Probabilistæ, sive aliunde, ut nos ostendemus, docendo, quòd ipsi probabilitati infit certitudo prudentialis de non peccato formali, numquam Probabilioristæ immunes erunt ab hoc absurdo, quòd quis non peccet formaliter, etsi prudenter formidet de peccato formali.

§. II.

Objectiones.

SUMMARIUM.

Quia ne quis peccet, satis ut habeat iudicium incertum de non peccato; non autem necesse, ut habeat iudicium certum de non peccato, num. 136.

Nego: & cur peccet sequens iudicium incertum de peccato? n. 138. & 139.

Ut quis peccet, necesse non est, ut contra iudiciū prudens, sed satis, ut juxta imprudens opere- tur, n. 140.

Puto ad peccatum satis esse, ut adsit apprehensio sua ipsa peccati cum carentià iudicii certi de

non peccato; non autem necesse, ut adsit iudici- um de peccato, ib.

Plus requiritur, ne quis peccet, quam ut qui peccet, n. 141.

Omnes tenentur respondere, undenam oriatur certitudo non peccati in iudicio probabili, aut probabiliori. Ostendo contra Probabilioristas, & Tutoristas, à n. 142. ad 145.

Opinio probabilis, aut probabilior est certa de non peccato formali certitudine indubitabili de eodem, n. 146.

Eo ipso quòd opinio probabilis est prudens iudici- um de non peccato formali, eo ipso est essen- tialiter inconjunctibilis cum eodem, ib.

Objicit P. Thyrsus satis esse probabilitatem, n. 147.

Rejicitur à n. 148.

S. Thom. ait, quòd opinans dubitat semper dispo- sito, n. 149.

Possum prudenter formidare de peccato formali attendens ad naturam iudicii probabilioris, n. 150. & 151.

P. Suar. egregiè ait, nulli ne quidem ignanti esse difficile dare rationem de suis operati- bus, & sine formidine iudicare se bene, & sic- cure operari, etsi hanc certitudinem per sua principia explicare nesciant, num. 152. 153. 154.

Hinc eversum omne, quòd Palancus, & P. Elia- dicunt contra iudicium Reflexivum, n. 154.

Reflexiones in doctrinam P. Suar. ib.

Rejicit certitudinem, quæ se tenet ex parte sub- jecti, & vocat pertinaciam, & unice recurrit ad prudentialem, & ait, quòd sequens altum prudentialiter certum sit certus de honestate formali, etsi non de materiali, ib.

P. Thyrsus directè opponitur P. Suar. ib.

Objicies 1. Nullus peccare potest, nisi N. habeat hoc iudicium, Tale opus est pec- catum: sed qui habet hoc iudicium incertum, Tale opus non est peccatum, non habet, immò repugnat, ut habeat illud iudicium, Tale opus est peccatum: ergo habens iudicium illud in- certum, Tale opus non est peccatum, non potest peccare: ergo ut quis non peccet, necesse non est, ut habeat iudicium certum de non pec- cato, sed satis ut habeat iudicium incertum de non peccato. Confirmatur: Dubitans, an opus sit honestum, tantum timer, quòd non sit honestum, quantum sperat, quòd sit ho- nestum: ergo si timor inhonestatis facit opus esse inhonestum, ipse honestatis faciet opus esse honestum.

Sed contra: quia hoc argumento proba- tur, quòd sequens hoc iudicium imprudens, Hoc opus non est peccatum, non peccabit, quia cum eo imprudenti iudicio stare non potest hoc

hoc aliud prudens, *Hoc opus est peccatum*. Quis autem hoc dicat? Sicut ergo sequens iudicium illud imprudens, *Hoc opus non est peccatum*, peccat; quia ut quis peccet, satis est, ut quis sequatur, vel hoc iudicium prudens, *Hoc opus est peccatum*; vel illud imprudens, *Hoc non est peccatum*; nec enim, ut quis peccet, necesse est, ut habeat iudicium prudens de peccato; sed satis ut habeat iudicium imprudens de non peccato: ut autem quis recte operetur, debet praterea habere iudicium certo prudens de non peccato; non autem satis est, ut careat iudicio certo de non peccato, & habeat iudicium incertum de non peccato: ita in casu nostro, etsi habens iudicium incertum de non peccato non possit habere iudicium de peccato, adhuc tamen peccat, quia operatur sub illo iudicio incerto de non peccato.

Quare fateor, quod iudicium illud incertum, *Hoc non est peccatum*, stare non possit cum hoc contradictorio prudenti directo, *Hoc est peccatum*; atamen illud sequens, quia sequitur iudicium imprudens de non peccato, adhuc peccat, sicut peccat sequens conscientiam vincibiliter erroneam. Addo, quod licet imprudens illud iudicium, *Hoc opus non est peccatum*, stare nequeat cum hoc directo contradictorio prudenti, *Hoc opus est peccatum*, adhuc tamen stat cum iudicio prudenti reflexo dictante, *Omne opus positum sub iudicio directo imprudenti, & incerto est peccatum*; atque adeo qui sub ea conscientia directa incerta operaretur, peccaret, quia operaretur contra dictamen reflexum vetans operari sub conscientia incerta directa; nam taliter operans operatur cum dubio practico peccati.

In forma distinguo maiorem: Nullus peccat, nisi habeat hoc iudicium directum, aut reflexum, *Hoc opus est peccatum*, transeat maior, quæ etiam potest absolute negari: nullus peccat, nisi habeat hoc iudicium directum, *Hoc opus est peccatum*, nego maiorem, & distinguo minorem: cum hoc iudicio incerto, *Hoc non est peccatum*, stare non potest aliud directum contradictorium, *Hoc est peccatum*, concedo minorem; non potest stare hoc iudicium reflexum evidens, *Omne opus elicitum sub iudicio incerto de non peccato est peccatum*, nego minorem, & consequentiam. Peccat ergo, qui sub eo iudicio incerto, *Hoc opus non est peccatum*, operatur; vel quia operatur contra aliud evidens reflexum vetans operari sub iudicio incerto de non peccato; vel quia non operatur sub iudicio certo de non peccato. Neque verò aliqua est repugnantia coexistentiæ inter hæc duo iudicia, directum

incertum, *Hoc opus non est peccatum*; & reflexum evidens, *Hoc opus est elicitum sub iudicio incerto de non peccato, est peccatum*; habent enim diversa objecta, ut sæpe dixi d. 5. & 6. & alibi.

Dices: Ut quis peccet, habere debet iudicium; contra quod operetur; sed habens illud iudicium incertum, *Hoc opus non est peccatum*, habere non potest aliud iudicium directum affirmans hoc opus esse peccatum; & suspendere potest omne reflexum; ergo si suspendat, non peccabit: ergo sequens iudicium incertum de non peccato non peccabit. Nego prius antecedens; satis enim, ut operetur iuxta iudicium imprudens dictans hoc opus non esse peccatum. Deinde dico DD. inter se differre, an ad peccandum prequiratur dictamen certum de peccato; an satis sit apprehensio suavis malitiæ cum absentia iudicii certi de non peccato. Si requiritur iudicium certum de peccato, tunc dico suspendi non posse hoc iudicium evidens reflexum, *Non licet operari sub iudicio incerto de non peccato*, seu cum dubio practico peccati, quia illud iudicium est evidens. Si autem, ut longè verius puto, non requiritur iudicium de peccato, sed satis est apprehensio suavis malitiæ cum absentia iudicii certi de non peccato, tunc dico, quod quia in casu nostro habens illud iudicium incertum, *Hoc opus non est peccatum*, habet apprehensionem suavis malitiæ, & caret iudicio certo dictante, *Hoc opus non est peccatum*, consequenter peccat.

Ad confirm. præter mox dicta, addo ex M. N. Merc. pag. 25. *Malum ex singulis defectibus, 141. bonum ex integrâ causâ*: ergo cum spes, quod M. N. opus illud sit honestum, non reddat conscientiam certam de honestate, supponitur enim opinativè dubia; timor autem de inhonestate reddat conscientiam incertam; consequenter spes de honestate non est satis, ut reddat opus honestum; timor autem inhonestatis satis est, ut reddat inhonestum, supposita conscientia dubia. De hoc iterum infra.

Obijcies 2. Conscientia, seu opinio probabilis est satis ad licitè operandum: sed conscientia probabilis non est certa: ergo ad licitè operandum non est necessarium iudicium certum de licentiâ operationis.

Sed contra; quia huic argumento tenetur omnes Probabilistæ, & Anti-Probabilistæ: ut enim quærunt à me, unde derivetur certitudo de non peccato in opinione probabilis de non peccato; & quomodo opinio probabilis possit esse certa, nempe quomodo hoc iudicium probabile, *Licet pingere die festo, sit certum*

certum de non peccato; ita ego quæro 1. à Probabilistis tuentibus se per reflexum iudicium, supra licitum opinionis probabilis usum, quæro, inquam, undenam in hoc iudicium reflexum, *Licet sequi opinionem docentem licitum pingere die festo*, derivetur certitudo. Si enim dicant, ut dicunt, derivari à certitudine utriusque præmissæ, *Licet sequi omnem opinionem præctice probabilem, sed hæc, licet pictura die festo, est certo præctice probabilis*, contra est; quia maior etiam plerisque Probabilistis videatur certa, non tamen omnibus, nam opposita negans non est certo falsa. Rursus ab Anti-Probabilistis non tantum negatur, quod sit certa, sed quod sit vera: ergo illud iudicium reflexum non est certum, sed tantum probabilius, aut probabile.

N. Quæro 2. à Probabilioristis, undenam
144. certitudo derivetur in hoc iudicium, *Licet, immo necesse est sequi opinionem docentem licitum pingere die festo*, quam suppono in præfenti certo probabiliorum. Si enim dicant derivari ex hac duplici præmissa certâ, *Licet, immo necesse est sequi probabiliorum*; (nam per solam necessitatem Probabilioristæ à Probabilistis differunt) *sed opinio docens licitum pingere die festo est probabilior*, contra est; quia maior à Probabilistis, immo à Tutoristis negatur ut vera, tantum abest, ut sit certa: ergo illud iudicium non est certum.

N. Quæro 3. à Tutoristis, undenam derive-
145. tur certitudo in hoc iudicium, *Non licet pingere die festo*. Si enim dicant derivari ex his præmissis certis, *Necesse est sequi tutiorem, si sit probabilis; sed hæc opinio negans licere picturam die festo est tutior, & est probabilis*, contra est; quia maior à Probabilioristis, & Probabilistis negatur ut vera, tantum abest, ut sit certa: ergo illud iudicium non est certum. Si igitur non est certum, rogo, ut probabilitatem non peccati combinent cum certitudine non peccati; nam ex unâ parte ad sine peccato operandum requiritur iudicium certum de non peccato; ex aliâ nullum ex allatis iudiciis est certum, sed omnia sunt tantum probabilia: ergo in omni sententiâ manet difficultas.

N. Quare modò breviter dico, quod opinio
146. probabilis, aut probabilior de non peccato, non est certa de non peccato materiali; nec tutior; quamvis sit certa de non peccato materiali, est certa de veritate ut est in se. Rursus dico nullam ex dictis esse certam certitudine derivatâ ex evidentiâ; attamen probabilis, aut probabilior est certa de non peccato formali, seu certitudine connexionis cum non peccato, & certitudine indubitationis de peccato, & repugnantia cum peccato; id est,

est certa certitudine excludente omnem prudens dubium, & omnem prudentem peccati formidinem. Cum enim omnis opinio certo probabilis præctice sit iudicium prudens de non peccato formali, eo ipso est essentialiter connexa cum non peccato formali; & essentialiter inconiungibilis cum peccato formali, de quo infra sêct. 8.

Objicies 3. ex P. D. Thyro diff. 10. ad N. 121. tum quod opinans probabilis actum 147. esse licitum, non possit cum eo iudicio habere. Plurimum hoc aliud, forsitan est illicitus: tum quod assensus ille, quia est ex motivis præponderantibus, non exponit operantem periculo morali violandi legem, cum eam neget: tum quod ipsa probabilioritas est quædam certitudo moralis, ut dixerat n. 36. ergo nulla alia certitudo requiritur.

Sed contra 1. quia hæc unice probant non
148. requiri iudicium reflexum certum; non autem
tem probant, quod certitudo moralis inest probabilioritati, nisi confundatur probabilioritas cum certitudine morali.

Contra 2. quia cum ex probabilioribus
149. tot sint vera, quot falsa, ignoro quomodo
ego reflectens supra meum iudicium probabilis non possum prudenter timere, quod sit falsum; si autem possum prudenter timere falsitatem in meo iudicio probabiliori, cur non etiam inhonestatem in meo opere ad illud iudicium sequente timere prudenter possum? Ergo nisi detur certitudo de non peccato, five hæc sit reflexa, ut volunt Reflexivæ; five hæc insit ipsi iudicio opinativo certo probabilis, ut nos ostendimus, non licebit operari sub iudicio probabiliori, quia de cuiusque iudicii probabilioris veritate possum prudenter formidare; nam hinc iudicio mihi probabiliori opponitur aliud probabilius Doctoribus mihi contrariis: & ideo S. Thom. qu. 14. de Veritate à nobis citatus 150. apertè dicit, quod quoties veritas non est certa, sed probabilior, intellectus accipit quædam unam partem, tamen semper dubitat de oppositâ; & hæc est dispositio opinantis.

Contra 3. quia, ut dicam, aliud est, quod N. ego prudenter opiner actum licere; aliud, 151. quod ego prudenter eum ponam, etiam formidem prudenter non licere: illud est verum, hoc falsum. Ego enim probabilis, seu prudenter opinor ex gr. talem liquorem esse aquam, nec tamen prudenter sub eo baptizo, præfente aquâ certâ: ergo falsum est principium Adversariorum, nempe, id quod factis est ad prudenter opinandum, sit etiam factis ad prudenter operandum. Rursus etiam prudenter opiner actum licere, quia probabilis iudico eum licere, possum tamen
atten.

attendens ad iudicii probabilioris naturam prudenter formidare de ejus veritate, cum tot sint falsa, quot vera ex probabilioribus, quælibet enim est suis Patronis inter se oppositis probabilior; si autem prudenter possum reflexe formidare de veritate talis iudicii mihi probabilioris, prudenter quoque formidare potero de non licentiâ actus ab eo dictati; quomodo autem cum prudenti formidine de non licentiâ actus possum licite agere? Ergo aliqua certitudo eam prudentem formidinem excludens debet aliunde accedere.

N. 151. Contra 4. quia nescio, quomodo formido subsequens ad iudicium mihi probabilius de licentiâ actus, tamquam scrupulus vanus contemni debeat; non enim timor ille est imprudens, sed prudens, fundatus in naturâ cujuscunque iudicii probabilioris, de cujus veritate sicut possum prudenter timere, eo quia ex probabilioribus iudiciis tot sunt falsa, quot vera; ita & de operis ab eo dictati licentiâ prudenter timere potero; eo quia ex operibus ad iudicia probabiliora sequentibus tot sunt in se illicita, quot licita: ergo aliqua certitudo omnem prudentem peccati formalis timorem excludens accedere debet, ut sine peccato formali operemur; siue ea oriatur a iudicio certo reflexo de licito usu cujusque probabilis, aut probabilioris, ut docent Reflexistæ; siue ab ipsâ essentiâ iudicii certo probabilis, quod est impossibile cum prudenti peccati formalis formidine.

N. 152. Dices dubium, & periculum malitiæ statim excludi a iudicio probabili; ergo necessarium non est certum de non malitiâ iudicium.

N. 153. Sed contra, ait P. Suar. 1. 2. tr. 3. d. 12. sect. 3. quia hoc ipsum probat, quod practica certitudo sit necessaria; si enim a probabili iudicio speculativo excluditur periculum malitiæ, sequitur, quod ut homo rationabili modo operetur, hoc ipsum cognoscere, & judicare debeat; sed hoc ipso habet iudicium practice certum de sui actus honestate, quia ex principiis certis judicat hic, & nunc se sine periculo malitiæ operari. Subdit facile haberi posse hanc certitudinem, quia si homo moralem diligentiam faciat, & juxta probabilem opinionem operetur, jam est certus practice de honestate actionis: nec hoc ipsis ignorantibus difficile, quia etsi multi sint, qui hanc certitudinem explicare nesciant per sua principia, nec formare syllogismos reflexos; vix tamen est, qui ratione utatur, & non sciat de suis actionibus judicare sine formidine se bene, & secure operari; quod si quis hoc iudicium ferre non

possit, non operabitur ex perfectâ humanâ deliberatione. Hæc, paucis mutatis, P. Suar.

In quibus ecce 1. asseram necessitatem N. iudicii practice certi, seu de non peccato, ut 154. sine peccato operemur: ecce 2. ipsissimam Probabilitatum Reflexistarum mentem, fundat enim hanc certitudinem in iudicio reflexo, quo homo cognoscit se licite operari sequendo probabile: ecce 3. nullam in idiotis pro tali iudicio certo reflexo habendo difficultatem; satis enim, ut reflexe cognoscant se recte operari, etsi formâ syllogisticâ uti nesciant; adeoque eversum Palanci, & Palanc. P. Eliz. contra Reflexistas argumentum: P. Eliz. ecce 4. quæ sit certitudo requisita; duplicem enim dividit, unam ex motivo judicandi, alteram ex parte subjecti, quæ potius temeritas, vel pertinacia dici potest, quia excedit proportionem motivi ex voluntariâ adhæsiōne. Porro ait requiri priorem certitudinem, quia requiritur certitudo prudentiæ, quæ est virtus intellectualis; eaque certitudo oritur semper ex motivo, & ex propriis principiis, & habet conjunctam infallibilem veritatem; quia actus, qui ex hoc iudicio sequitur, est infallibiliter honestus: certitudo autem, quæ est tantum ex parte subjecti, non habet conjunctam infallibilem veritatem. Hæc P. Suar. directè oppositus Probabilioristis, & rejiciens certitudinem, quæ se tenet tantum ex parte subjecti, eamque vocat temeritatem, & pertinaciam; & unice recurrit ad certitudinem prudentialem, & dicit actum sequentem ad iudicium prudentialiter certum esse infallibiliter honestum, non honestate materiali, sed formali, qualem nos damus. Quare nescio, quomodo aliquis ex Probabilioristis possit dicere, quod moralis certitudo non sit infallibiliter connexa cum veritate; in quo si de veritate practica loquatur, recedit a P. Suar. quem velis, remisque ad se trahere conatur; cum tamen P. Suar. aperte contradicat Probabilioristis, tum in certitudine, quam vult connecti semper cum vero, (intellige practico;) tum in recurso ad certitudinem reflexam; tum in asserendâ certitudine ut necessariâ ad non peccandum; tum in rejiciendâ certitudine tantummodo subjectivâ, quam vocat pertinaciam. Hæc ex P. Suar. trahenda mihi fuerunt, tum ut ostenderetur necessitas certitudinis, tum ut Probabilioristis restitueretur.